

**ЗАХИСТ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ПОВОЄННОГО ЧАСУ**

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції, присвяченої
105-й річниці від дня народження
В. Сухомлинського**

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

ЗАХИСТ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ЧАСУ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Всеукраїнської науково-практичної
конференції, присвяченої 105-й річниці
від дня народження Василя Сухомлинського

Кропивницький

2023

УДК 37.091.3 : 37.018.7

*Рекомендовано до друку вченою радою
комунального закладу «Кіровоградський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського»
(протокол від 20.06.2023 № 3)*

Захист психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конференції, присвяченої 105-й річниці від дня народження В. Сухомлинського, 05.05.2023 / уклад. О.Е. Жосан. – Кропивницький : КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2023. – 324 с.

Рецензенти:

Олена Казачінер, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Наталія Дметерко, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології. Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет»;

Валентина Войтко, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології і корекційної освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Захист психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу», яка відбулася 5 травня 2023 року на базі комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Науковим, науково-педагогічним, педагогічним, соціальним працівникам.

Матеріали опубліковані в авторській редакції

© КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2023

© Жосан О.Е., автори статей, 2023

• Демочко Ганна. Психологічна підтримка студентів на базі державних цифрових ресурсів.....	77
• Денищук Інна. Психічне здоров'я та емоційна підтримка вчителя в умовах війни.....	78
• Деркач Валентина. Психолого-педагогічна підтримка дітей в умовах сьогодення.....	81
• Дметерко Наталя. Проблема розвитку психологічної резильєнтності педагогів в умовах війни та повоєнного стану.....	84
• Долганюк Ольга, Зубрилова Ольга. Проблеми роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку, їхніми батьками та методичні поради щодо навчання та підтримки здобувачів освіти в умовах війни.....	86
• Дутчак Інна. В.О. Сухомлинський у діалозі з сучасною педагогікою.....	89
• Дяков Інна. Робота вчителя-логопеда з дітьми молодшого шкільного віку та їх батьками в умовах війни.....	92
• Єна Аліна. Збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах війни.....	95
• Єрмак Сергій, Гетта Василь. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в умовах сьогодення.....	97
• Жук Валентина. Освіта дітей з порушеннями слуху в умовах війни.....	99
• Завгородня Олена, Краєва Оксана. Ресурси самовідновлення біженців.....	101
• Зеленська Дарина. Зв'язок наукової спадщини Василя Сухомлинського з психолого-педагогічним забезпеченням якісного освітнього процесу.....	104
• Зеленько Майя. Соціально-педагогічна робота з сім'ями вимушених переселенців в умовах війни та повоєнного часу.....	106
• Зіборова Ольга. Трансформація материнського ставлення до дитини з особливими потребами під час війни та повоєнного часу.....	108
• Зубова Валентина. Проблеми організації навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану.....	110
• Казачінер Олена, Бойчук Юрій Дмитрович, Галій Алла. Спеціальні вміння вихователя закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	113
• Калініченко Надія. Василь Сухомлинський про здоров'я вихованців та вихователів... ..	115
• Калюжна Аліна. Використання методики FLOORTIME (Флортайм) у тілесно-поведінковій терапії для дітей з вадами розвитку.....	118
• Карпенко Марина. Особливості розвитку самооцінки у старшому шкільному віці.....	120
• Кендюхова Антоніна. Василь Сухомлинський про вплив емоційного інтелекту на ефективність навчальної діяльності учнів.....	121
• Кердивар Валентин. Деякі методи психологічної підготовки в рамках проведення заходів з превентивної реабілітації.....	124
• Кляцька Любов. Психологічна підтримка як важлива складова збереження здоров'я дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного часу.....	126
• Князева Олена. Удосконалення методів навчання студентів із проявами посттравматичного стресового розладу.....	128
• Князькіна Дар'я. Соціально-педагогічне партнерство як система ефективної взаємодії учасників освітнього процесу закладів медичної фахової передвищої освіти.....	131
• Коваль Діана. Теоретичні проблеми визначення поняття «резильєнтність цивільних осіб» у психології.....	133
• Ковальчук Анастасія. Основні труднощі для сімей, у яких виховуються діти з особливими освітніми потребами, під час війни.....	135
• Коломоєць Галина, Малечко Тетяна, Дмитрієва Маріанна. Особливості реалізації психологічних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами під час війни.....	137
• Кравець Ніна. Педагогіка партнерства з дітьми з інтелектуальними порушеннями та їхніми батьками в умовах війни.....	138
• Кузьміна Ірина. Актуальні проблеми психічного здоров'я та механізми забезпечення його розвитку.....	140
• Кукуруза Катерина. Визначення рівня емоційно-діяльнійної адаптивності у дітей, постраждалих унаслідок війни на території України.....	142
• Куца Оксана. Аспекти психологічного супроводу педагогів в умовах війни та повоєнного часу.....	144
• Лавренюк Людмила. Патріотичне виховання учнів крізь призму ідей В.О. Сухомлинського та проблеми психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу.....	145
• Лазарева Марина. Не діагноз: зміна стереотипів та підтримка психологічного	

навчання; позитивні емоції що пов'язані з використання педагогом різноманітних методів ігрової та пізнавальної діяльності. Учитель, на думку Сухомлинського, повинен уміти створити в учнів стан емоційного піднесення, інтелектуального натхнення, тому що без цього заняття викликатимуть почуття байдужості і незадоволеності, нечутлива розумова праця принесе тільки втому і роздратування [4, с. 111].

2. Радість від навчальної праці на виникає сама собою, для цього потрібен успіх. Ситуація успіху у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, вона породжує енергію пізнання нового, подолання труднощів у навчанні і бажання вчитися.

3. Успіх навчальної діяльності учні напряду залежить від емоційної культури педагога. Сухомлинський виокремлює декілька складових емоційної культури учителя: культура відчуття і сприйняття, без яких не може розвиватися емпатія; культура слова і емоційний стан; емоційна сприйнятливості моральних ідей, принципів, істини.

4. Формування емоційної культури школяра, його емоційної грамотності.

5. Позитивне оцінювання результатів навчальної діяльності учнів, як засіб створення позитивних емоцій та мотивації до навчання. Тут, на його думку, важливо навчити учня визнавати свої помилки. Ніщо так не пригнічує дитину, як усвідомлення безперспективності. Зневіра і пригніченість – ці почуття позначаються на розумовій праці, мозок дитини ніби ціпеніє.

6. Зв'язок між емоційним станом дитини і фізичним здоров'ям. Педагог неодноразово у свої творах наводив приклади розладу фізичного стану та розвитку різних хронічних захворювань органів травлення, погіршення зору - це наслідки порушення емоційного стану школярів, почуття відрази до навчання, страх щодо негативного оцінювання та інше.

Висновки. Аналіз творчої спадщини Василя Олександровича дозволив виокремити чинники які погіршують емоційне здоров'я дитини. До них належить: перевантаженість та втома від великих обсягів виконаних завдань, в тому числі і домашніх; низький рівень педагогічної майстерності педагога; відсутність культури почуттів; панування насилля в школі; обмежена духовна культура закладу освіти; відсутність успіху у навчанні; відсутність емоційного виховання в сім'ї; відсутність сприятливої атмосфери у колективі.

Ідеї нашого земляка знайшли своє системне відображення в Концепції «Нова українська школа», які залишаються актуальними в умовах сучасних викликів і загроз.

Список використаних джерел

1. Карузо Д., Саловой П. Емоційний інтелект керівника. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/emocijnij-intelekt-kerivnika-jak-rozvivati-j-vikoristovuvati-4-bazovi-navichki-emocijnogo-liderstva.html/>
2. Собчук Ю. Емоційний інтелект і як його розвивати. URL: <https://www.sens.lviv.ua/shho-take-emocijnyj-intelekt-ta-yak-jogo-rozvyvaty>
3. Дмитренко О. Інтелект Успіху. URL: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/intelekt-uspihu-344945_.html
4. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю. – К. : Рад. шк., 1988. – 310 с.

УДК 159.9

Валентин Кердивар
м. Харків

ДЕЯКІ МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В РАМКАХ ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ З ПРЕВЕНТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У тезах доповіді наведено деякі положення щодо превентивної реабілітації до якої входять такі заходи: психологічні тренінги, психотерапія, соціальна підтримка, системи професійного розвитку та становлення фахівця та інше.

Ключові слова: реабілітація, превентивна реабілітація, психологічна підготовка, психологічна пружність, військовослужбовець.

The thesis of the report contains some provisions regarding preventive rehabilitation, which includes the following measures: psychological trainings, psychotherapy, social support, systems of professional development and becoming a specialist, and others.

Key words: rehabilitation, preventive rehabilitation, psychological preparation, psychological resilience, military serviceman.

Вступ. Превентивна реабілітація – відновлення резервів здоров'я практично здорового військовослужбовця до "безпечного" рівня з використанням немедикаментозних засобів. Ця система заходів спрямована на підвищення ефективності діяльності військовослужбовців шляхом якнайшвидшого відновлення у них психологічної пружності [1].

Превентивна психологічна реабілітація може включати такі дії, як психоосвіта, тренінги з розвитку навичок емоційного регулювання, психотерапію, консультування з питань стосунків та багато іншого. Мета таких дій – виявлення ризикових факторів та вчасне реагування на них, щоб запобігти розвитку психічних захворювань.

Виклад основного матеріалу. Система заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності військовослужбовців шляхом якнайшвидшого відновлення у них психологічної пружності, може включати наступні компоненти:

1. *Психологічний тренінг:* військовослужбовці можуть проходити тренінги, що спрямовані на збільшення стійкості до стресу та навичок ефективного розуміння та керування власними емоціями. Такі тренінги можуть включати вправи на релаксацію, медитацію, ментальну підготовку до складних ситуацій тощо.

2. *Психотерапія:* військовослужбовці можуть отримати індивідуальну психотерапію для вирішення психологічних проблем, які можуть виникнути внаслідок дії стресорів. Терапевти можуть використовувати різні методики, такі як когнітивно-поведінкова терапія, психодинамічна терапія, емоційно-фокусована терапія тощо.

3. *Соціальна підтримка:* важливою частиною системи підвищення ефективності військовослужбовців є створення умов для соціальної підтримки. Це може включати підтримку від колег, сім'ї, різних організацій та військового управління. Така підтримка може допомогти військовослужбовцям знайти підтримку в складних ситуаціях та відчути підтримку та допомогу.

4. *Система професійного розвитку:* важливою частиною ефективної діяльності військовослужбовців є підтримка їх професійного розвитку. Це може включати підвищення кваліфікації, навчання новим технологіям та методам, що можуть допомогти у виконанні службових обов'язків. Такий підхід може допомогти військовослужбовцям відчувати себе більш компетентними та впевненими у своїх здібностях, що може позитивно вплинути на їхню психологічну стійкість.

5. *Профілактика психологічних проблем:* одним із головних завдань системи підвищення ефективності військовослужбовців є профілактика психологічних проблем. Це може включати навчання навичкам управління стресом, психологічну підготовку до складних ситуацій, підвищення адаптивності та резильєнтності. Такий підхід допомагає запобігати виникненню психологічних проблем та допомагає військовослужбовцям ефективніше працювати в стресових ситуаціях.

Усі ці компоненти можуть бути частиною системи заходів, спрямованої на підвищення ефективності діяльності військовослужбовців шляхом якнайшвидшого відновлення їх психологічної пружності. При цьому важливо враховувати індивідуальні потреби та особливості кожного військовослужбовця та забезпечувати комплексний підхід до розв'язання психологічних проблем [2, с. 55].

Проте, варто пам'ятати, що підвищення психологічної пружності військовослужбовців не повинно розглядатися як єдиний спосіб покращення їх ефективності. Інші фактори, такі як якість техніки та зброї, планування та організація операцій, надання належної медичної допомоги, також мають велике значення для успішного виконання військових завдань.

Крім того, підвищення психологічної пружності не повинно розглядатися як виключно військова проблема. Цей підхід може бути корисним для будь-якої професії, де працівникам доводиться стикатися зі стресом та складними ситуаціями. У такому контексті, система заходів, спрямованих на підвищення психологічної пружності, може бути корисною для будь-якої компанії, організації або установи, де працівники повинні діяти швидко та раціонально в стресових умовах.

Отже, підвищення психологічної пружності військовослужбовців може мати значний позитивний вплив на їхню ефективність та виконання службових обов'язків. Проте, цей підхід не є єдиним чинником, що визначає успішність військової операції. Для досягнення успіху необхідно враховувати й інші аспекти, такі як якість техніки та зброї, організація операцій, медична допомога та інші.

Превентивна психологічна реабілітація військовослужбовців є важливим елементом забезпечення їхньої фізичної та психологічної готовності до виконання службових обов'язків. Це важливо з кількох причин:

- запобігання виникненню психологічних проблем: Превентивна реабілітація допомагає забезпечити військовослужбовцям необхідні засоби та навички для попередження виникнення психологічних проблем, таких як посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), депресія, тривожність тощо. Це може допомогти знизити ризик втрати працездатності та необхідності в довготривалій медичній допомозі;

- збереження бойової ефективності: Превентивна реабілітація допомагає забезпечити військовослужбовцям необхідні засоби та навички для підвищення їхньої психологічної стійкості та готовності до стресових ситуацій. Це може допомогти зберегти їх бойову ефективність та зменшити

кількість помилок та недбалостей, що можуть виникнути через втому або стрес;

- покращення якості життя: превентивна реабілітація допомагає військовослужбовцям підтримувати своє здоров'я та емоційний стан. Це може позитивно вплинути на якість їхнього життя, забезпечуючи їм більшу задоволеність від роботи та дозвілля.

Висновки. Превентивна психологічна реабілітація є важливою складовою забезпечення готовності військовослужбовців до виконання службових обов'язків та збереження їхньої бойової ефективності. Здорове психічне становище військовослужбовців є ключовим чинником успіху будь-якої військової операції, оскільки від них залежить виконання завдань і збереження життя та здоров'я не тільки військовослужбовців, а й мирних громадян.

Також важливо зазначити, що після повернення військовослужбовців до мирного життя психологічна реабілітація є необхідною для успішної адаптації до цивільного життя та попередження виникнення різних проблем, зокрема залежності, соціальної відчуженості, розладів на роботі тощо.

Таким чином, превентивна психологічна реабілітація є важливим елементом забезпечення готовності та бойової ефективності військовослужбовців, а також успішної адаптації після повернення до мирного життя.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства оборони України № 702 від 09.12.2015 «Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України, які брали участь в антитерористичній операції, під час відновлення боєздатності військових частин (підрозділів)» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0237-16> (дата звернення: 27.04.2023).

2. Приходько І. Показання та протипоказання до проведення психологічної реабілітації військовослужбовців після виконання завдань в екстремальних (бойових) умовах. *Disaster and crisis psychology problems*. 2022. № 4. URL: <https://doi.org/10.52363/dcpp-2022.2.4> (дата звернення: 27.04.2023).

УДК 37.42. 263.091

Любов Кляцька
сmt Нова Прага, Кіровоградська область

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Здійснено аналіз сутності, напрямів та методів надання психологічної підтримки учням з особливими освітніми потребами в умовах війни як пріоритетної складової збереження здоров'я.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, психологічна підтримка, ресурси особистості, корекція емоційного стану, комунікація, здоров'я.

The analysis of daily life, directly and methods of giving psychological support to students with special lighting needs in the minds of the war as a priority warehouse health care, was made.

Key words: children with special lighting needs, psychological support, special resources, emotional state correction, communication, health.

Вступ. В умовах воєнного стану, коли відбулися обстріли в різних куточках країни, постала проблема збереження життя і здоров'я, подолання негативних емоцій, стресових чинників. Війна позначається на сприйманні реальності, що призводить до погіршення самопочуття, зниження рівня психологічного благополуччя, виникнення панічних атак та неадекватних реакцій. Особливо це стосується дітей з особливими освітніми потребами, оскільки потребує миттєвої реакції на події, зміни звичного ритму життя і пристосування до нових реалій сьогодення.

Науковці наголошують на необхідності створення системи розвитку психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, яка б сприяла організації самодопомоги, адаптації і формуванню стійкості до стресових факторів у діяльності всього закладу освіти.

У вітчизняній психології ґрунтовне дослідження психологічного благополуччя і щастя, як основних показників результативності психологічної допомоги, знаходимо у працях Данильченко Т., Богучарової О., Лушина П., Мушкевич М., Титаренко Т., Савчина М. та ін. Але ці дослідження у більшості охоплюють мирний час, тому в умовах воєнного стану важливою є психологічна підтримка всіх учасників освітнього процесу як пріоритетна складовою збереження здоров'я та протидії стресовим факторам.

Мета дослідження – визначити сутність, напрями та методи надання психологічної підтримки учням з особливими освітніми потребами в умовах війни як пріоритетної складової збереження здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Повномаштабне вторгнення в Україну змінило формат психологічної підтримки учасників освітнього процесу, ця ситуація стала гіперекстремальною, адже внутрішні навантаження, які вона викликала, часто перевищують людські можливості, руйнують звичну

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського.

Зубова Валентина Миколаївна, вчитель-дефектолог. Комунальний заклад «Новопразька спеціальна школа Кіровоградської обласної ради».

Зубрилова Ольга Миколаївна, вчитель-дефектолог. Комунальний заклад «Харківська спеціальна школа № 3» Харківської обласної ради.

Казачінер Олена Семенівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди.

Калініченко Надія Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений вчитель України, професор кафедри природничих наук та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка.

Калужна Аліна Романівна, магістрантка кафедри психології. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

Карпенко Марина Олександрівна, магістр, практичний психолог. Сосонівський ліцей, Кіровоградська область.

Карпова Тетяна Петрівна, старший викладач кафедри матеріалознавства та термічної обробки металів. Український державний університет науки та технологій.

Кендюхова Антоніна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології і корекційної освіти.

Кердивар Валентин Віталійович, PhD зі спеціальності 053 «Психологія», науковий співробітник навчально-наукової лабораторії екстремальної та кризової психології науково-дослідного центру. Національний університет цивільного захисту України.

Кляцька Любов Вікторівна, вчитель-дефектолог, заступник директора. Комунальний заклад «Новопразька спеціальна школа Кіровоградської обласної ради».

Князева Олена Альбертівна, здобувачка освітнього рівня Магістр, спеціальність 053 «Психологія» (клінічна та реабілітаційна). Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса.

Князькіна Дар'я В'ячеславівна, соціальний педагог. Комунальний заклад освіти Кременчуцький медичний фаховий коледж ім. В.І. Литвиненка Полтавської обласної ради.

Коваль Діана Олегівна, кандидат юридичних наук, базовий консультант в методі позитивної психотерапії Насрата Пезешкіана, м.Івно-Франківськ.

Ковальчук Анастасія Андріївна, вчитель-дефектолог, асистент вчителя. Опорний заклад освіти «Червонослобідський ліцей» Макарівської селищної ради Бучанського району Київської області.

Кокашинський Віктор Олександрович, асистент кафедри психіатрії, наркології і медичної психології. Дніпровський державний медичний університет.

Коломоець Галина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти».

Коляденко Ніна Володимирівна, доктор медичних наук, доцент, завідувачка кафедри медичної психології. ПрАТ «ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”», Інститут медичних і фармацевтичних наук, кафедра медичної психології.

Кравець Ніна Павлівна, науковий ступінь, учене звання – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спихокорекційної педагогіки та реабілітології. Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Краєва Оксана Анатоліївна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії методології і теорії психології. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України.

Кузьміна Ірина Юріївна, доктор медичних наук, професор, професор кафедри загальної та клінічної патофізіології ім. Д.О. Альперна. Харківський національний медичний університет.

Кукуруза Катерина Сергіївна, практичний психолог. Черкаська спеціалізована школа I-III ступенів № 20 Черкаської міської ради Черкаської області. Опорний заклад освіти «Сартанський ліцей імені Героя України Бойка В.С. Сартанської селищної військово-цивільної адміністрації Маріупольського району Донецької області».

Куца Оксана Володимирівна, психолог. Комунальна установа «Гайворонський центр професійного розвитку педагогічних працівників».

Лавренюк Людмила Іллівна, вчитель української мови та літератури комунального закладу «Гайворонський ліцей № 1» Гайворонської міської ради Кіровоградської області.

Лазарева Марина Леонідівна, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри гуманітарної освіти. Львівський національний університет природокористування.

Лепін Валентин Юрійович, студент. Приватний вищий навчальний заклад «Європейський

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗАХИСТ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ЧАСУ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Всеукраїнської науково-практичної
конференції, присвяченої 105-й річниці
від дня народження Василя Сухомлинського
5 травня 2023 року**

Укладач –

Жосан Олександр Едуардович,
завідувач кафедри педагогіки, психології і корекційної освіти
комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського», кандидат педагогічних наук.

Редактор – Плащевська Надія Василівна.

Підписано до друку ... .06.2023.
Формат 60x90¹/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк офсет. Умов. друк. арк. ... .
Обл.-вид. арк. ... . Зам. № ... .

Приватне підприємство «Ексклюзив-Систем».
Вул. Т. Шевченка, 25, м. Кіровоград, 25006.
Тел. 050 692 29 40.

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4470 від 17.01.2013*